Muistio
Palautteiden koostemuistio

27.10.2026
Hollolan kunta
Konsernipalvelut

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelma-lausuntoluonnokseen tulleet palautteet

Tämä asiakirja on kooste kuntaa saapuneista Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelmasta kuntaan saapuneista koosteista, vuoden 2026 aikana. Asiakirja ei sisällä kyselyn kautta tulleita palautteita, joista on laadittu erillinen muistio.

Selvyyden vuoksi todettakoon, että lausuntoluonnos ei sisällä lakkautusesityksiä yhdenkään koulun osalta.

Koosteen laadinnassa on hyödynnetty tekoälyä.

Yhteenveto

Kuntaan saapuneissa lausunnoissa ja kannanotoissa korostuvat lasten edun, hyvinvoinnin ja turvallisen, mahdollisimman eheän ja ennakoitavan koulupolun turvaaminen. Palautteissa pidetään tärkeinä lähipalvelujen saavutettavuutta, kohtuullisia koulumatkoja ja -päiviä, toimivia koulukuljetuksia sekä varhaiskasvatuksen ja opetuksen terveellisiä, turvallisia ja tarkoituksenmukaisia tiloja. Kyläkoulujen ja päiväkotien merkitystä tarkastellaan opetuksen lisäksi kylien elinvoiman, kunnan veto- ja pitovoiman, yhteisöllisyyden, harrastus- ja yhdistystoiminnan sekä huoltovarmuuden näkökulmista.

Palautteissa esitetään sekä palvelusuunnitelman tavoitteita tukevia että kriittisesti arvioivia näkemyksiä.

Varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyötä, alkuluokkatoimintaa, yhtenäistä koulupolkua, hallittavan kokoisia kouluyhteisöjä, nykyisiä vapaa-aikapalveluja sekä joukkoliikenteen hyödyntämistä pidetään lähtökohtaisesti myönteisinä. Samalla edellytetään, että yhden oppilaaksiottoalueen perusteet ovat läpinäkyvät, lähikoulu ja koulupolku ennakoitavia, kaverisuhteet huomioidaan ja koulumatkat pysyvät turvallisina ja kohtuullisina.

Palvelujen keskittämiseen ja erityisesti Herralan koulua ja päiväkotia koskeneisiin lakkautusvaihtoehtoihin suhtaudutaan monissa palautteissa kriittisesti. Herralan yksikön säilyttämistä perustellaan toimivalla arjella, hyvänä pidetyllä oppimisympäristöllä, tehdyillä investoinneilla sekä koulun tilojen laajalla ilta- ja harrastuskäytöllä. Pyhäniemen ja Kalliolan osalta varhaiskasvatuksen sijoittamista koulun yhteyteen voidaan pitää tavoitteiltaan perusteltuna, mutta ratkaisujen edellytetään perustuvan realistiseen tila-, piha-, turvallisuus-, henkilöstö- ja kustannusarvioon eikä niiden tule heikentää lasten arkea tai palvelujen laatua.

Viides- ja kuudesluokkalaisten sijoittumisesta esitetään kaksisuuntaisia näkemyksiä. Nykyistä mallia tukevat kokemukset toimivista siirtymistä, tukipalveluista ja yläkouluun valmistautumisesta, kun taas kyläkouluihin palauttamista perustellaan lähipalvelulla, lyhyemmillä koulumatkoilla, kyläkoulujen oppilasmäärillä ja paikallisen koulupolun jatkuvuudella. Vaihtoehtojen edellytetään olevan vertailtavissa samoilla henkilöstö-, tila-, kuljetus- ja investointiperusteilla.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tulee palautteiden mukaan säilyä laadukkaana, saavutettavana ja jatkuvana kaikissa yksiköissä ja palveluverkon muutoksissa. Henkilöstövähennysten ja keskittämisen vaikutukset ryhmäkokoihin, avustajapalveluihin, erityiseen tukeen ja lähipalvelun toteutumiseen tulee osoittaa. Myös vastaanottavien yksiköiden kapasiteetti sekä ruoka-, siivous- ja muiden tukipalvelujen riittävyys on varmistettava ennen muutoksia.

Joukkoliikenteen, koulukuljetusten ja Hoppa-palvelun yhteensovittamista kannatetaan, jos vuorotarjonta, turvalliset pysäkit ja reitit sekä koulu- ja opiskelupäivien aikataulut toimivat. Palautteissa nostetaan esiin ruuhka-aikojen ja toisen asteen yhteyksien puutteita, erityisesti Nostavan suunnalla. Kaavoituksen, tonttituotannon, liikenneyhteyksien ja palveluverkon edellytetään muodostavan johdonmukaisen kokonaisuuden, joka huomioi myös palveluratkaisujen vaikutukset alueiden elinvoimaan ja lapsiperheiden muuttopäätöksiin.

Useissa palautteissa kyseenalaistetaan suunnitelman talous- ja säästölaskelmien kattavuus sekä eri asiakirjakohtien keskinäinen johdonmukaisuus. Päätöksenteon pohjaksi vaaditaan avoimia ja vertailukelpoisia laskelmia, joissa huomioidaan kuljetus-, korjaus-, investointi-, leasing-, ylläpito- ja tukipalvelukustannukset sekä valittujen vaihtoehtojen vaikutukset. Lisäksi toivotaan

perusteellista lapsi-, yhdenvertaisuus-, elinvoima- ja huoltovarmuusvaikutusten arviointia sekä lasten, nuorten, huoltajien, henkilöstön ja kyläyhteisöjen aitoa kuulemista.

Palautteiden yhteinen viesti on, että palvelusuunnitelmassa tunnistetut yhteistyön, jatkuvuuden ja resurssien tarkoituksenmukaisen käytön tavoitteet ovat kannatettavia, mutta yksittäiset ratkaisut tulee perustella läpinäkyvästi. Suunnitelman ristiriidat on korjattava ja muutokset toteutettava vasta, kun vaihtoehdot, kustannukset, palvelujen saavutettavuus sekä lapsiin, henkilöstöön, alueisiin ja erityistä tukea tarvitseviin kohdistuvat vaikutukset on arvioitu riittävästi.

Nuorisovaltuuston lausunnossa palvelusuunnitelman myönteisinä tavoitteina nähdään varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyö, alkuluokkatoiminta ja yhtenäisen koulupolun tukeminen. Samalla korostetaan siirtymien huolellista toteuttamista, kaverisuhteiden huomioon ottamista, koulutilojen yhteisöllisen iltakäytön säilyttämistä, joukkoliikenteen kehittämistä sekä selkeää ja ymmärrettävää viestintää.

Vanhus- ja vammaisneuvosto korostaa palveluverkkoratkaisuissa inhimillisyyttä, lapsen ennakoitavaa ja eheää koulupolkua sekä erityistä tukea tarvitsevien ja vammaisten lasten ja nuorten laadukkaan ja saavutettavan tuen turvaamista. Neuvosto nostaa esiin kyläkoulujen merkityksen koko kyläyhteisön hyvinvoinnille, yhteisöllisyydelle ja elinvoimalle sekä kannustaa selvittämään kuntarajat ylittävää yhteistyötä opetuksen järjestämisessä. Lisäksi se pitää tärkeänä seniorityön, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalvelujen säilymistä, Hoppa-palvelun ja joukkoliikenteen yhteensovittamista sekä ikääntyneille ja vammaisille suunnattujen määrärahojen turvaamista.

Aihealuekohtaiset palautteet

2.1 Oppilaaksiottoalueita jatkossa yksi

Palautteissa yhden oppilaaksiottoalueen malliin suhtaudutaan varauksellisesti. Huolena on, että malli lisää kunnan harkintavaltaa lähikoulun osoittamisessa, heikentää koulupolun ennakoitavuutta ja voi kasvattaa koulumatkoja. Toisaalta mallin mahdollisuus tukea pienten koulujen oppilasmääriä tunnistetaan. Palautteissa edellytetään läpinäkyviä oppilaaksioton perusteita, lapsen edun ja kaverisuhteiden huomioon ottamista sekä koulumatkojen turvallisuuden arviointia.

2.2 Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköt (Herrala, Koulurinne)

Herralan koulun ja päiväkodin säilyttämistä tuetaan laajasti. Perusteluina esitetään lasten sujuva arki, lähipalvelu, toimiva oppimisympäristö, koulun yhteisö- ja harrastuskäyttö, kylän elinvoima ja huoltovarmuus. Palautteissa arvostellaan sitä, ettei lausuntoluonnosta ja sen talouslaskelmia ole kaikilta osin yhteensovitettu kunnanhallituksen Herralaa koskevan linjauksen kanssa. Koulurinteen lakkauttamisen osalta palautteissa korostetaan vastaanottavien yksiköiden kapasiteetin, henkilöstön, saavutettavuuden ja siirtymän vaikutusten osoittamista ennen toimeenpanoa.

2.3 Päiväkotien sijoittaminen koulujen yhteyteen

Palautteissa varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyötä sekä palvelujen säilymistä omalla alueella pidetään myönteisinä tavoitteina. Pyhäniemen osalta siirtoa ei vastusteta periaatteessa, mutta suunnitelmaa pidetään puutteellisena tilojen soveltuvuuden, ryhmien sijoittumisen, lepo- ja wc-tilojen, aidattujen pihojen, saattoliikenteen, valvonnan ja kustannusten osalta. Siirron edellytetään perustuvan yksityiskohtaiseen tila- ja pihasuunnitelmaan, realistiseen kokonaiskustannukseen sekä huoltajien ja henkilöstön kuulemiseen. Myös Kalliolan ratkaisussa edellytetään toiminnallisuuden, turvallisuuden ja muutostöiden riittävyyden varmistamista.

2.4 Oppilaille taataan yhtenäinen ja ehyt koulupolku

Ehyt, ennakoitava ja turvallinen koulupolku on palautteiden yhteinen painotus. Koulunvaihtojen vähentämisen arvioidaan tukevan hyvinvointia, oppimista ja kaverisuhteita. Nuorisovaltuusto korostaa siirtymien tukemista ja kaveritoiveiden huomioon ottamista. Vanhus- ja vammaisneuvosto ehdottaa, että lapsen koko koulupolku suunnitellaan ennakolta niin, että lapsi ja huoltajat tietävät tulevat siirtymät. Palautteissa edellytetään, ettei yhden oppilaaksiottoalueen joustavuus johda ennakoimattomiin siirtoihin.

2.5 Heinsuon koulu jatkaa 5–9-luokkien kouluna

Palautteissa pidetään tärkeänä, että Heinsuon ja Salpakankaan ratkaisut tukevat hallittavan kokoisia kouluyhteisöjä, turvallista arkea ja ennakoitavaa koulupolkua. Nuorisovaltuuston mukaan siirtyminen Heinsuolle viidennellä luokalla on koettu toimivaksi ja hyödylliseksi yläkouluun valmistautumisen kannalta. Toisaalta palautteissa vaaditaan, että koulujen työnjakoa, oppilasvirtoja ja tilaratkaisuja koskevat vaihtoehdot perustellaan avoimesti ja niiden vaikutukset lapsiin arvioidaan.

2.6 Alkuluokkatoimintaa jatketaan resurssien käyttöä tehostamalla

Alkuluokkatoimintaa pidetään palautteissa pääosin toimivana ja lapsen koulunaloitusta tukevana mallina. Nuorisovaltuusto näkee sen vahvistavan yhtenäistä koulupolkua ja helpottavan kouluarkeen sopeutumista. Palautteissa kuitenkin kyseenalaistetaan, miksi eri-ikäisten yhteistoimintaa pidetään alkuluokissa vahvuutena mutta kyläkoulujen yhdysluokkaopetuksessa riskinä. Resurssien tehostamisen edellytetään tapahtuvan henkilöstömitoitusta, tuen saatavuutta tai opetuksen laatua heikentämättä.

2.7 Oppimisen tuen järjestämistä tehostetaan

Palautteissa korostetaan, että oppimisen ja koulunkäynnin tuki on turvattava kaikissa yksiköissä ja myös palveluverkon muutoksissa. Erityistä tukea tarvitsevien ja vammaisten lasten tuen tulee säilyä laadukkaana, saavutettavana ja jatkuvana. Henkilöstövähennysten ja keskittämisen vaikutuksista pyydetään yksityiskohtaisempaa selvitystä: miten säästöt suhteutuvat lakisääteiseen tuen vähimmäistasoon, ryhmäkokoihin, avustajapalveluihin ja lähipalvelun toteutumiseen.

2.8 5–6-luokkalaisten sijoittuminen nykymallin pohjalta jatkuu

Palautteissa esitetään sekä nykyisen mallin jatkamista tukevia että 5.–6.-luokkien palauttamista kyläkouluihin puoltavia näkemyksiä. Nykyistä mallia tukevat kokemukset toimivasta siirtymästä, laajemmista tukipalveluista ja yläkouluun valmistautumisesta. Palauttamista puoltavat lähipalvelu, lyhyemmät koulumatkat, kyläkoulujen oppilasmäärät ja koulupolun paikallinen jatkuvuus. Kriittisissä palautteissa kunnan vertailulaskelmaa pidetään epäsymmetrisenä ja edellytetään vaihtoehtojen vertailua samoilla henkilöstö-, tila-, kuljetus- ja investointiperusteilla.

2.9 Lukiokoulutusta tarjotaan lähikunnissa

Palautteissa ei nouse laajaa vaatimusta oman lukion perustamisesta, mutta toisen asteen koulutuksen saavutettavuus

ja toimivat yhteydet lähikuntien oppilaitoksiin nähdään tärkeinä. Nuorisovaltuusto korostaa erityisesti sujuvia bussiyhteyksiä Lahden lukioihin ja toteaa, etteivät vuorot riitä ruuhka-aikoina; Nostavalta julkisilla kulkeminen toisen asteen oppilaitoksiin koetaan lähes mahdottomaksi.

2.10 Vesikansan oppilaiden yläkouluyhteistyötä jatketaan
Yläkouluyhteistyön jatkamiseen ei palautteissa kohdistu laajaa vastustusta, mutta koulupolun ennakoitavuus, koulumatkojen sujuvuus ja palvelun laatu on turvattava sopimuskauden aikana ja jatkoa arvioitaessa. Vanhus- ja vammaisneuvosto kannustaa yleisemmin selvittämään kuntarajat ylittävää opetuksen järjestämistä silloin, kun yhteistyö voi turvata laadukkaat palvelut kustannustehokkaasti.

2.11 Leasing-koulujen lunastamiseen valmistaudutaan
Aiheesta esitetään palautteissa vähän yksityiskohtaisia huomioita. Yleinen vaatimus on, että pitkäaikaiset leasing-vastuut, takaisinoston vaihtoehdot ja niiden vaikutus kunnan talouteen esitetään avoimesti ja vertailukelpoisesti. Samalla korostetaan, ettei jo tehtyjä suuria investointeja tule käyttää yksin perusteena muun palveluverkon keskittämiselle ilman lapsi-, saatavuus- ja elinvoimavaikutusten kokonaisarviointia.

2.12 Lasten ja nuorten vapaa-aikapalveluja jatketaan nykymallin pohjalta
Vapaa-aikapalvelujen nykyinen tarjonta saa palautteissa myönteistä palautetta. Nuorisovaltuusto pitää palveluja kattavina ja korostaa koulurakennusten ja erityisesti kyläkoulujen yhteisöllistä iltakäyttöä harrastustoiminnassa. Vanhus- ja vammaisneuvosto pitää myönteisenä sitä, ettei seniorityöhön, liikunta-, kirjasto- ja kulttuuripalveluihin esitetä merkittäviä heikennyksiä, ja edellyttää ikääntyneiden ja vammaisten palveluihin kohdistettujen määrärahojen säilyttämistä vähintään nykyisellä tasolla.

2.13 Koululaiskuljetukset hyödyntävät ensisijaisesti kaikille avointa joukkoliikennettä
Avoimen joukkoliikenteen hyödyntämistä pidetään tarkoituksenmukaisena, jos yhteydet ovat turvallisia, riittäviä ja koulupäivään sopivia. Palautteissa korostetaan kohtuullisia matka- ja odotusaikoja, turvallisia pysäkkejä, toimivia vaihtoja ja lasten kuulemista vuorojen suunnittelussa. Nuorisovaltuusto nostaa esiin ruuhka-aikojen riittämättömän vuorotarjonnan ja Nostavan heikot yhteydet. Vanhus- ja vammaisneuvosto pitää Hoppa-palvelun ja joukkoliikenteen yhteensovittamista tärkeänä myös ikääntyneille ja liikkumisesteisille.

3.1 Joukkoliikenteen ja Hoppa-palveluliikenteen yhteensovittamista jatketaan

Aiheeseen on otettu palautteissa selvästi kantaa. Joukkoliikenteen, koulukuljetusten ja Hoppa-palveluliikenteen yhteensovittamista pidetään lähtökohtaisesti kannatettavana, mutta toimivuuden edellytykseksi asetetaan riittävä vuorotarjonta, turvalliset reitit ja pysäkit sekä koulu- ja opiskelupäivien aikatauluihin sopivat yhteydet. Nuorisovaltuusto edellyttää oppilaiden aitoa kuulemista vuorojen suunnittelussa ja nostaa esiin aamun ja iltapäivän ruuhka-aikojen riittämättömän tarjonnan, Lahden lukioihin suuntautuvien yhteyksien sujuvuuden sekä Nostavan heikot yhteydet toisen asteen oppilaitoksiin. Vanhus- ja vammaisneuvosto pitää Hoppa-palvelun ja joukkoliikenteen yhteensovittamista tärkeänä ikääntyneille ja liikkumisesteisille sekä korostaa palvelujen saavutettavuuden ja niitä koskevien määrärahojen turvaamista.

3.2 Tukipalvelujen kehittämistyötä jatketaan

Ruoka- ja siivouspalvelujen omaa tuotantoa tai kehittämisperiaatetta ei palautteissa laajasti arvioida erillisenä kysymyksenä. Tukipalveluihin liittyvät huomiot kytkeytyvät pääosin koulu- ja päiväkotiverkon muutoksiin. Palautteissa edellytetään, että henkilöstö-, ruoka-, siivous- ja kiinteistökustannusten muutokset esitetään avoimesti ja samalla perusteella eri vaihtoehdoissa. Vastaanottavien yksiköiden ruokailun, puhtauden, hygienian ja henkilöstöresurssien riittävyys tulee varmistaa ennen toimintojen siirtoja, eikä tukipalvelujen tehostaminen saa heikentää lasten arjen laatua, terveellisyyttä tai turvallisuutta.

3.3 Kaavoitus ja tonttituotanto vastaa tonttikysyntään

Palautteissa kaavoitus ja tonttituotanto liitetään kylien elinvoimaan, lapsiperheiden sijoittumiseen ja koulujen tulevaan oppilaspohjaan. Kyläkoulujen ja lähipalvelujen säilymisen katsotaan tukevan alueiden veto- ja pitovoimaa, kun taas palvelujen keskittämisen pelätään heikentävän tonttikysyntää ja muuttovoimaa. Riippumattomassa selvityksessä nostetaan esiin ristiriita sen välillä, että Nostava nimetään kunnan pääkasvusuunnaksi mutta koulun jatkuvuutta arvioitaisiin ennen suunnitellun kasvun toteutumista. Palautteissa edellytetään, että kaavoitus, tonttien markkinointi, liikenneyhteydet ja palveluverkkoratkaisut muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden ja että myös palveluratkaisujen vaikutus kunnan tulopohjaan sekä lapsiperheiden muuttopäätöksiin arvioidaan.

3.4 Kunta tarjoaa käyttäjille terveelliset ja kustannustehokkaat tilat

Tilojen terveellisyyttä ja turvallisuutta pidetään palautteissa ensisijaisena tavoitteena, mutta kustannustehokkuutta ei tule arvioida vain tilamäärän tai käyttöasteen perusteella. Herralan osalta palautteissa vedotaan toimivaan oppimisympäristöön, tehtyihin investointeihin, rakennuksen yhteisö- ja harrastuskäyttöön sekä tilojen merkitykseen varautumisessa. Pyhäniemen päiväkodin siirrossa koululle vaaditaan yksityiskohtaista selvitystä tilojen soveltuvuudesta, ryhmien sijoittumisesta, lepo- ja wc-tiloista, pihoista, saattoliikenteestä, valvonnasta ja todellisista muutostyökustannuksista. Palautteissa arvostellaan myös talous- ja tilalaskelmien jäljitettävyyttä ja keskinäistä johdonmukaisuutta. Tilapäätösten edellytetään perustuvan rakennuskohtaisiin kunto-, kustannus-, käyttö-, turvallisuus- ja lapsivaikutusarvioihin sekä huomioivan koulutilojen laajan ilta- ja yhteisökäytön, huoltovarmuuden ja vaihtoehtoisten tilojen todellisen kapasiteetin.